

میانی فکری و سیاسی حزب اسلام جمهوری آذربایجان

g/سرویس جمهوری آذربایجان
محمد زاده

میانی فکری و سیاسی حزب اسلام جمهوری آذربایجان

امروزه احزاب سیاسی در جوامع مختلف دنیا نقش برجسته ای را در تصمیم گیریها، جهت گیریها و سیاستهای کشورهای مختلف داشته و هر کدام از آنها با توجه به گرایشات اعتقادی و سیاسی خود در میان مردم و با توجه به میزان همفکری و همسویی با تفکرات حاکم بر جامعه در سطوح مختلف نظام سازی و مدیریت جامعه نقش ایفا می کنند و تلاش می کنند با تعریفی که از آرمانهای خود در جامعه دارند اقشار گوناگون جامعه را با خود همراه سازند. لذا با توجه به نوع نظام سیاسی، دولتها رفتارهای متفاوتی را با فعالیت احزاب سیاسی دارند.

جوامع دموکراتیک نسبت به دیگر جوامع سیاسی فضای بیشتری را برای فعالیت آزاد احزاب سیاسی فراهم می سازند امری که در کشورهای کمونیستی از جمله اتحاد جماهیر شوروی به ندرت دیده می شد و تنها یک حزب در اتحاد فعالیت رسمی سیاسی داشت و احزاب سیاسی دیگر حق هیچ فعالیت را در درون جامعه نداشتند و دولت به آنها مجوز فعالیت نمی داد.

بنابراین در زمان موجودیت اتحاد جماهیر شوروی تمام تفکرات و ایده آل های غیر کمونیستی محکوم بود و بدتر از محکوم بودن تفکرات سیاسی غیر کمونیست، داشتن تفکرات، دیدگاهها و فعالیتهای دینی و مذهبی در جوامع کمونیستی کاملا امری خلاف قانون بوده و به شدت سرکوب می شد چرا که کمونیستها، دین را افیون توده ها می دانستند. لذا دینداران هم مثل سیاسیون غیر کمونیست از هیچ گونه سازمانی برخوردار نبودند و فعالیت آنها بصورت پراکنده و متفرقه بود لذا هیچ تاثیرگذاری در سیاستها و تصمیم سازی دولت نداشتند.

فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سرآغاز سقوط «حکومت تک حزبی» در جمهوری آذربایجان و آغاز برپایی و تشکیل احزاب سیاسی مختلف در این کشور می باشد. بعد از فروپاشی شوروی بالاخص بعد از سقوط حکومت «جبهه خلق» زمینه های شکل گیری احزاب در این کشور هموار شد و با روی کار آمدن حیدر علی اف روند شکل گیری احزاب سیاسی از جمله حزب اسلام در این کشور سرعت گرفت. حزب اسلام از جمله احزابی بود که با مجوز وزارت دادگستری جمهوری آذربایجان، فعالیت سیاسی خود را، با گرایشات اسلامی در سال 1992 به رهبری «علی اکرام علی اف» آغاز کرد و با شعارها و موضع گیریهای اسلامی به فعالیت پرداخت.

اعضای این حزب خواهان گسترش فرهنگ اسلامی در آذربایجان بوده و برای حفظ استقلال اقتصادی و سیاسی آذربایجان، تحت حاکمیت قوانین اسلامی مبارزات شان را آغاز نمودند و هرگونه ناسیونالیستی قومی را رد و شعار گسترش و توسعه فرهنگ اسلامی را در راس برنامه های خود قرار دادند. گسترش روابط با کشورهای اسلامی بجای توجه و گرایش به کشورهای غربی از جمله خواسته های اصلی حزب اسلام می باشد. دیدگاههای اسلامی و ضد غربی رهبران این حزب باعث حساسیت نظام لائیک و غربگرای این کشور - با 98 درصد مسلمان و بالای 85 درصد شیعه - نسبت به فعالیتهای این حزب شد تا جائیکه، فعالیت این حزب در سال 1996م توسط حکومت با مشکلات جدی مواجه و تعدادی از رهبران آن را زندانی و تعدادی را هم مجبور به مهاجرت نمود.

از آن سال فعالیتهای حزب اسلام با فراز و نشیب هایی همراه بوده است. با اعمال محدودیتهای فراوان علیه این حزب طی بیش از یک دهه گذشته، نه تنها فعالیتهای این حزب کاهش نیافته بلکه بعلافت بافت جمعیتی این کشور، حمایتی مردم مسلمان جمهوری آذربایجان از حزب اسلام افزایش یافته است. پشتیبانی مردمی از حزب اسلام باعث تقویت انگیزه فعالیتهای رهبران این حزب در حرکتی اسلامی خود شده اند تا جائیکه برخی از اقدامات این حزب در روند سیاستهای دولت موثر واقع شده و در برخی مواقع دولت بعلافت پایگاه مردمی حزب، مجبور به عقب نشینی از سیاستهای ضد دینی خود شده است.

حزب اسلام جمهوری آذربایجان در دفاع از ارزش های دینی و اعتقادی شهروندان این کشور پیشینه مثبتی دارد. از جمله می توان به ارسال نامه های انتقادآمیز این حزب به کمیته دولتی امور دینی جمهوری آذربایجان پیرامون چاپ و انتشار کتاب ضاله «آیات شیطانی» به صورت دنباله دار در شماره های مختلف یک نشریه تازه کار در باکو اشاره کرد. اعتراض به تخریب و توقف فعالیتهای مساجد در باکو، اعتراض نسبت به اقدامات اسلام ستیزی دولت، اعتراض به نفوذ صهیونیسم بین الملل در ساختار اداری و حاکمیت باکو و اعتراضهای گسترده به جنایات اسرائیل در سرزمینهای اشغالی فلسطین از دیگر فعالیت های حزب اسلام جمهوری آذربایجان است که همگی با منافع ملی و درازمدت مردم این کشور مسلمان هماهنگی و همخوانی دارد.

علاوه بر این، در میان احزاب آذری، حزب اسلام بیشترین واکنشها را نسبت به بازگرداندن اراضی اشغالی جمهوری آذربایجان از ارمنستان طی چند سال اخیر از خود نشان داده است. باید گفت احزاب آذری عمدتا با مساعدت حزب حاکم یعنی آذربایجان نوین و یا تامین مالی بیگانگان در عرصه سیاسی و اجتماعی جمهوری آذربایجان فعالیت می کنند. در حالی که حزب اسلام با کمکها و حمایتی مردمی درسراسر جمهوری آذربایجان فعالیت دارد حتی در مواقعی که دولت به احزاب سیاسی این کشور کمک مالی نموده است حزب اسلام را از این کمکها محروم ساخته و نمونه آشکار این موضوع کمک مالی دولت به نشریات دولتی و غربگرا در سالروز مطبوعات در این کشور بود که علی اف این کمک را شامل نشریات وابسته به حزب اسلام و مستقل نکرد. اما با این حال حزب اسلام هرگز از فعالیت سیاسی خود بازنیاستاده و با وحدت و پشتیبانی مسلمانان این کشور به سمت اهداف عالی خود حرکت می کند.

از جمله این حرکتها، مخالفت جدی با موضوع ممنوعیت حجاب در مدارس دخترانه این کشور است که رهبران دینی و سیاسی حزب اسلام با فعال نمودن مردم مسلمان و دیندار این کشور و برپایی تجمعات مختلف در شهرهای جمهوری آذربایجان به شدت با سیاست ممنوعیت حجاب برخورد نمودند به گونه ای بعد از سخنرانی روشنگرانه رهبر حزب اسلام آقای دکتر محسن صمداف، نیروهای امنیتی ایشان و تعدادی از اعضای حزب اسلام را بازداشت و بعد از 9 ماه جنجال سیاسی و سناریو سازی آنها را به اتهام حمل و نگهداری سلاح و فعالیت علیه امنیت ملی این کشور، به 65 سال حبس محکوم نمودند.

با وجود فراز و نشیبهای زیاد در فعالیت حزب اسلام جمهوری آذربایجان که عموما متأثر از فضای کمونیستی حاکم بر این جمهوری و جمهوریهای تازه استقلال یافته از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بوده و دولت های لائیک این منطقه بویژه جمهوری آذربایجان بر اساس دیدگاه ها و میانی فکری خود که اجازه فعالیت به احزاب سیاسی را نمی دهند و علی الخصوص که آن جریانها بخواهند با

صبغه دینی و اسلامی فعالیت کنند اما باز هم با توجه به ترکیب جمعیتی مردم آذربایجان، حزب اسلام علی رغم محدودیتهای فراوان به سرعت فعالیت خود را در شهرهای مختلف آذربایجان گسترش داده و اکنون بعنوان یکی از جریان‌های موثر در تحولات سیاسی این کشور محسوب می‌شود. رهبر فعلی حزب اسلام دکتر محسن صمداف می‌باشد که بعد از بازداشت ایشان، آقای الچین مناف اف بعنوان جانشین ایشان هدایت حزب را برعهده دارند.

اشاره ای گذرا به زندگینامه رئیس حزب اسلام

دکتر «حاج محسن صمداف» سال 1965. م در شهر قبا (در 170 کیلومتری باکو پایتخت جمهوری آذربایجان) دیده به جهان گشود و دوران کودکی و تحصیلات اولیه را در زادگاه خود به اتمام رساند. وی فارغ التحصیل دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی باکو می‌باشد. ایشان از دوران نوجوانی و جوانی به کارهای فرهنگی علاقمندی خاصی داشته و در کلاسهای آموزش قرآن و احکام اسلامی شرکت می‌نمود.

در سال 1992. م و از آغازین روزهای تشکیل حزب اسلام، وارد حزب شده و مسئولیت دفتر حزب را عهده دار شد. در سال 1996. م وارد حوزه علمیه قم شده و به مدت 5 سال به فراگیری تحصیلات دینی و معرفت افزایی پرداخت. بعد از بازگشت به وطن، به فعالیتهای دینی خود در شهر قبا و سایر شهرها ادامه داده و در نهایت در سال 2007 میلادی در ششمین جلسه حزب که با شرکت 118 نفر برگزار شده بود با رای قاطع 96 نفر به عنوان ریاست حزب اسلام برگزیده شد.

مشی ضد استعماری و ضد صهیونیستی از ویژگی‌های بارز مدیریت اسلامی انقلابی رهبر حزب اسلام می‌باشد وی به خاطر داشتن روحیه استکبار ستیزی چندین بار توسط پلیس و نیروهای امنیتی جمهوری آذربایجان دستگیر و بازداشت شده است. دکتر محسن صمداف، مجاهدت و تلاش‌های زیادی در احیای فرهنگ ناب محمدی(ص) و ترویج مکتب تشیع در جمهوری آذربایجان انجام داده که از آن جمله می‌توان به هدایت و رهبری جریان‌های اسلامی این کشور، در خرداد ماه سال گذشته در مقابله با حکم دادگاه عالی باکو مبنی بر تخریب مسجد حضرت فاطمه زهراء(س) اشاره نمود که با درایت ایشان طعم شیرین پیروزی شیعیان حضرت زهراء(س) در عدم اجرای حکم تخریب این مسجد، ارزانی اسلام و جهان تشیع گردید.

وی با مقاومت و جانفشانی این موفقیت را در کارنامه عملکرد خود ثبت نمود. در حوزه سیاست خارجی به نظر ایشان حکومت آذربایجان باید تمامی روابط خود را با آمریکا و اسرائیل قطع نموده و روابط خود را با ایران و ترکیه گسترش دهد و در آخرین سخنرانی خود سه موضوع ذیل را از مطالبات اصلی مردم آذربایجان و حزب اسلام از دولت‌مردان اعلام نمود و از رئیس جمهور این کشور خواست که با به رسمیت شناختن حقوق مسلمانان آذربایجان، دست بیگانگان را از سرزمین آذربایجان دور سازد.

1) شناسایی حقوق مردم مسلمان این کشور از سوی حاکمیت و پرهیز دولت از اتخاذ سیاستهای ضد دینی

2) پایان دادن دولت به روابط رو به گسترش جمهوری آذربایجان با رژیم صهیونیستی

3) توجه دولت به فساد موجود در جامعه آذربایجان از قبیل رشوه خواری، فساد اداری و...

نیروهای امنیتی آذربایجان بعد از سخنرانی ایشان بعد از مسئله ممنوعیت حجاب در این کشور، که دولت‌مردان این کشور را با یزید و معاویه مقایسه نمود دکتر محسن صمداف را دستگیر و بعد از 9 ماه جنجال سیاسی علیه ایشان و حزب اسلام که از لحاظ گرایش‌های فکری به جمهوری اسلامی ایران نزدیک است ایشان و تعدادی از اعضای اسلام را در مجموع به 65 سال زندان محکوم نمودند تا شاید بتوانند از این طریق جلوی بیداری مردم مسلمان این کشور را بگیرند اما نمی‌دانند که مردم آذربایجان در شرایط خیلی سخت‌تر از این هم که دوره استالین‌ها بود هویت دینی و شیعی خود را فراموش نکردند و با سخت‌ترین شرایط آن را حفظ نمودند و واکنش‌های مختلف دینداران در قالب تجمعات اعتراض آمیز، صدور بیانیه و... مویده همین موضوع است.